

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/KL/P/KSO/2019/431

BETREFT: miskennen overlegbevoegdheid schoolraad bij invoering laptopproject.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 29 april 2019.

1.2. Verzoekers

- 1. [A];
- 2. [B];
- 3. [C];
- 4. [D];
- 5. [E];
- 6. [F], ouders.

1.3. Verweerder

- Schoolbestuur: [X].
- School: [Y].

1.4. CZB

Bij aangetekende brief van 26 april 2019 (met ontvangst op 29 april) dienen de verzoekers bij het secretariaat van de Commissie Zorgvuldig Bestuur een klacht in.

Bij aangetekende brief van 3 mei 2019 wordt het schoolbestuur in kennis gesteld van de klacht, gewezen op de mogelijkheid om een verweerschrift in te dienen en uitgenodigd voor de zitting van 27 mei 2019.

Bij e-mail van 3 mei 2019 worden de verzoekers uitgenodigd voor de zitting.

Bij aangetekende brief van 18 mei 2019 zendt verwerende partij haar verweerschrift met bijhorend stukkenbundel. Het verweerschrift wordt op 20 mei 2019 per e-mail bezorgd aan de verzoekers.

Bij e-mail van 24 mei 2019 bezorgt de raadsman van de verwerende partij het secretariaat van de Commissie een aantal bijkomende documenten. Deze documenten worden diezelfde dag door het secretariaat per e-mail aan de verzoekers bezorgd.

Bij e-mail van 24 mei 2019 bezorgen de verzoekers het secretariaat van de Commissie een bijkomend documenten. Dit document wordt diezelfde dag door het secretariaat per e-mail aan de raadsman van de verwerende partij bezorgd.

2. INHOUD van de KLACHT

De klacht heeft betrekking op het [Z] Project, waarbinnen de leerlingen van het eerste en het vierde jaar van de betrokken school worden verplicht om met ingang van 1 september 2019 een laptop aan te schaffen.

De communicatie vanuit de school over de verplichte aanschaf van de laptop op kosten van de ouders die er hoe dan ook zou komen, heeft volgens de verzoekers vele ouders onaangenaam verrast. Vanuit de oudervereniging werd tot tweemaal toe aan de school de boodschap gegeven dat er geen draagvlak is bij de ouders om het project in te voeren.

De verzoekers hebben zich op hun beurt verenigd in de ‘werkgroep ongeruste ouders’ die blijft streven naar een open en breed debat omtrent dit project om tot een gedragen alternatief te komen dat rekening houdt met de aandachtspunten van alle belanghebbende partijen.

Verschillende vragen tot dergelijk debat werden door de schooldirectie echter afgeweerd en het project werd verengd tot de vormvereisten van de laptop.

De verzoekers doen in een eerste onderdeel van hun klacht gelden dat met betrekking tot dit project, dat een grote impact heeft op de school en alle betrokkenen, geen overleg met de schoolraad werd gevoerd vooraleer tot de invoering ervan werd beslist en deze beslissing breed werd aangekondigd aan de ouders en in de pers. De rol en de bevoegdheid van de schoolraad wordt daarmee compleet genegeerd.

Tijdens de vergadering van de schoolraad van 16 oktober 2018 werd het laptopproject, toen nog een zeer beperkt proefproject, enkel in de marge vermeld in het kader van het Schoolwerkplan. Het verslag van de vergadering bevat geen enkele melding van overleg omtrent het project.

Nadat op 5 februari 2019 de ouders van de leerlingen van het derde jaar werden geïnformeerd tijdens een infoavond waarop het project met een verplichte aanschaf van een laptop voor de leerlingen van het eerste en het vierde jaar als feit wordt voorgesteld, werd de schoolraad op 26 februari 2019 eenzijdig ingelicht over het project. Van overleg is daarbij geen sprake, al zeker niet van voorafgaand overleg nu de beslissing reeds aan de ouders werd overgemaakt.

In een tweede onderdeel van de klacht voeren de verzoekers aan dat het principe van vrije keuze van een laptop wordt geschonden doordat ouders worden verplicht een laptop te huurkopen via de school en niet worden toegelaten een eigen laptop met dezelfde specificaties te gebruiken of zelf dergelijke laptop aan te kopen.

In een derde onderdeel stellen de verzoekers dat ook voor wat betreft de financiële impact van het project de schoolraad niet werd geconsulteerd. Nochtans is vereist dat bij een verplichte huur/aankoop van een laptop, de kost ervan wordt opgenomen in de bijdrageregeling en dat daarover voorafgaand overlegd is in de schoolraad.

De verzoekers stellen vast dat nog geen bijdrageregeling werd opgesteld en dat een overleg daarover pas gepland is op de schoolraad van 14 mei 2019. De inschrijvingen zijn evenwel reeds gestart op 28 april 2019. Doordat nog geen nieuw schoolreglement kan worden voorgelegd, worden de betrokken ouders niet correct worden geïnformeerd.

Tot slot voeren de verzoekers in een vierde onderdeel aan dat door de school ten onrechte een aantal (niet-individualiseerbare) basiskosten worden aangerekend:

- Jaarlijks 15 euro voor ‘Bijdrage Informaticagebruik’, wat vermoedelijk betrekking heeft op Smartschool en WIFI-toegang.
- Jaarlijks 1 euro voor een studentenpas.
- Jaarlijks 3 euro voor de oudervereniging.

- Vorig schooljaar werd in het tweede jaar 110 euro voor kopieën aangerekend (300-400 kopieën 'lesmateriaal; 1150 extra kopieën verdeeld over alle vakken). Het overgrote deel van deze extra kopieën zijn volgens de verzoekers examenkopieën en administratieve documenten.

3. INHOUD van het VERWEER

Voor wat betreft de ontvankelijkheid, voert de verwerende partij aan dat de Commissie onbevoegd is voor het tweede onderdeel van de klacht. Het principe van vrije keuze van laptop behoort niet tot de bevoegdheden van de Commissie. Evenmin kan de Commissie dit onderdeel behandelen op grond van haar bevoegdheid inzake van eerlijke concurrentie, nu die bevoegdheid beperkt is tot concurrentie tussen scholen.

Ten gronde doet de verwerende partij het volgende gelden.

Voor wat betreft het beweerde gebrek aan participatie, stelt zij vooreerst dat het soms moeilijk in te schatten is in welk stadium idealiter de schoolraad wordt geraadpleegd. Daarbij moet er rekening mee worden gehouden dat de schoolraad recht heeft op volledige informatie aangaande het voornemen tot een beslissing die onder art. 21 van het Participatiedecreet ressorteert.

In dit geval werd het laptopproject een eerste maal aan de schoolraad voorgesteld op 16 oktober 2018 als één van de krachtlijnen van het schoolwerkplan 2018-2019. Er was dus wel degelijk reeds een overleg voorafgaand aan het infomoment voor de ouders op 5 februari 2019. Het schoolbestuur lichtte er toe dat het de bedoeling was om het projectvoorstel in het eerste trimester van het schooljaar 2018-2019 verder uit te werken.

De verwerende partij stelt ervoor te hebben geopteerd om de schoolraden in elk stadium van het uitwerkingsproces te betrekken. De informatie die werd voorgelegd aan de schoolraden moest het mogelijk maken dat er met kennis van zaken een standpunt, opinie of advies kan worden ingenomen door de schoolraad.

Volgens de verwerende partij is het duidelijk dat in de evolutie van het project in elk stadium de opmerkingen van alle betrokken partijen werden meegenomen in de verdere uitwerking. Een illustratie hiervan is de vrijheid die werd ingebouwd om elders het voorgeschreven toestel te kopen (eerste jaar) dan wel een eigen toestel te mogen meebrengen met dezelfde specificaties, nadat daarover bezorgdheid was gebleken binnen de schoolraad.

De verwerende partij stelt dat er enorm ingezet werd op participatie en communicatie. In een feitelijk overzicht geeft zij aan hoe naast een toelichting op de personeelsvergadering, de LOC-vergadering en de vergadering van de oudervereniging, het project uitgebreid werd besproken tijdens een tweede schoolraad op 26 februari 2019. Voor de leerlingen van het derde jaar vond een infomoment plaats op 5 februari 2019; voor de toekomstige leerlingen gebeurde dit op de open schooldag van 28 april.

De bedenkingen die geformuleerd werden door alle betrokken partijen en de mogelijkheden die daartoe gecreëerd werden, hebben er volgens de verwerende partij toe geleid dat het project in de premature staat waarin het voor het eerst kon worden voorgesteld aan de schoolraad, is geëvolueerd naar een kwaliteitsvol project dat, nu met de onderneming Signpost ook een voorkeursbieder werd aangeduid, klaar is om op definitieve wijze te worden voorgesteld aan de schoolraad op 21 mei 2019. Na deze schoolraad zal de Raad van Bestuur in haar vergadering van juni een definitieve beslissing nemen inzake het laptopproject, na kennisname van de opmerkingen en standpunten gegeven op de schoolraad.

De verwerende partij stelt hiermee op geen enkele manier tekort gekomen te zijn aan haar verplichtingen inzake participatierechten.

Wat de schoolrekening en de bijdrageregeling betreft, stelt verwerende partij dat de bijdrageregeling voor het schooljaar 2018-2019 in overleg werd goedgekeurd en dat de door de verzoekers betwiste bijdragen allemaal werden opgenomen in deze regeling en dus mogen aangerekend worden.

De bijdrages zijn bovendien volgens verwerende partij geenszins excessief. De informaticabijdrage is een bijdrage in de kosten voor softwarelicenties. Deze bedraagt € 5 per trimester. De werkelijke kost van deze licenties is evenwel € 33.591,09 of per leerling € 19,54. Ook wat de kopieën betreft, wordt er enkel een kost van € 0,07 per blad doorgerekend. Dit geldt enkel ten aanzien van kopieën gebruikt in de lessen. Examenkopieën worden niet doorgerekend.

De bijdrageregeling wordt ook beschikbaar gesteld conform de wettelijke verplichtingen: de bijdragereling wordt bij het begin van elk schooljaar via een fysieke kopie meegedeeld aan de leerlingen, is te allen tijde beschikbaar op het Smartschool platform voor de ouders en wordt elk jaar toegelicht en beschikbaar gesteld op de opendeurdagen voor nieuwe leerlingen door de financiële dienst.

4. ZITTING COMMISSIE

4.1. Datum en uur: 27 mei 2019 om 14.15 uur.

4.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

4.3. Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel VII.2 van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016 en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur, zoals gewijzigd, als volgt samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter;

Hilde Timmermans, Thijs Streng, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

4.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- Voor verzoekende partij:

- [E]

- [F]

- [A]

- Voor verwerende partij:

- [G], lid raad van bestuur;

- [H], directeur;

- [I], directeur;

- [J], advocaat.

4.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en beslissing.

5. BESLISSING VAN DE COMMISSIE

5.1. Regelgeving

** Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966.*

Artikel 13 bepaalt dat de Lid-Staten zich engageren om het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk te maken.

** Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989.*

Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor te zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen, voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

** Grondwet.*

Artikel 24, § 3, eerste lid: “De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht”.

** Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs*

Art. VII.5. De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, artikel 35 van de codificatie betreffende het secundair onderwijs, en artikel 6, 6°, van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding en de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27bis en 27ter, §1, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997;

2° ...

3° de niet-naleving van de bepalingen omtrent de bevoegdheden en de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikel 18 tot en met 22 van het decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.

Wanneer zij oordeelt dat een klacht gegrond is, kan zij beslissen om :

1° een gedeeltelijke terugbetaling van de werkingsmiddelen van de betrokken school, de betrokken instelling, het betrokken centrum voor leerlingenbegeleiding of de betrokken instelling voor deeltijds kunstonderwijs op te leggen. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van deze werkingsmiddelen en kan er niet toe leiden dat het aandeel in de werkingsmiddelen dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn;

2°

Deze sanctie wordt slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen bij de Vlaamse regering verstreken is.

Voorafgaandelijk aan het opleggen van een sanctie nodigt de Commissie het betrokken schoolbestuur, de betrokken inrichtende macht of het betrokken bestuur uit om de bestreden rechtshandeling in te trekken of te herzien of in een passende genoegdoening te voorzien.

** Codex Secundair Onderwijs*

Art. 35. In het door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect

inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt door middel van het school- of centrumreglement aan de ouders of aan de personen die de minderjarige leerling in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, dan wel aan de meerderjarige leerling meegedeeld.

Art. 36. De kosten van het onderwijs, verstrekt in scholen en centra of afdelingen voor onderwijs, tot stand gebracht door openbare of private personen, vallen ten laste van de schoolbesturen.

Aan de gefinancierde of gesubsidieerde scholen en die aan de bij de decreet en uitvoeringsbesluiten gestelde voorwaarden voldoen, verleent de Vlaamse Gemeenschap salarissen, salaristoelagen en werkingsbudget.

Art. 37.

Jaarlijks wordt een forfaitair werkingsbudget verleend om de kosten te dekken die verbonden zijn aan de werking en de uitrusting van de school, aan het kosteloos verstrekken van leerboeken en schoolbehoeften aan de leerplichtige leerlingen en aan de uitgaven voor de financiering van de investeringen.

Art. 111.

§ 1. Elk schoolbestuur maakt voor elk van zijn scholen een schoolreglement op waarin de rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd.

...

§ 1bis. Het school- of centrubestuur informeert de betrokken personen over het school- of centrumreglement voorafgaand aan de inschrijving van de leerling en bij elke wijziging.

Daarbij moeten volgende principes in acht worden genomen :

1° voorafgaand aan een inschrijving wordt het school- of centrumreglement schriftelijk of via elektronische drager aangeboden en verklaren de betrokken personen zich er schriftelijk mee akkoord;

2° bij elke wijziging van het school- of centrumreglement informeert het school- of centrubestuur de betrokken personen schriftelijk of via elektronische drager over die wijziging en de betrokken personen geven opnieuw schriftelijk akkoord. Indien de betrokken personen zich met de wijziging niet akkoord verklaren, dan wordt aan de inschrijving van de leerling een einde gesteld op 31 augustus van het lopende schooljaar;

3° het school- of centrubestuur vraagt de betrokken personen of ze een papierenversie van het school- of centrumreglement wensen te ontvangen;

4° een wijziging van het school- of centrumreglement kan ten vroegste uitwerking hebben in het daaropvolgende schooljaar, tenzij die wijziging het rechtstreekse gevolg is van nieuwe regelgeving.

§ 1ter....

...

Art. 112.

In het school- of centrumreglement moeten, voor zover van toepassing, minimaal de volgende onderdelen worden opgenomen :

...

6° de financiële bijdrageregeling voor de betrokken personen, de mogelijke afwijkingen en de contactpersoon binnen de school, het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs of het centrum voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen voor vragen of opmerkingen dienaangaande;

...

** Decreet van 2 april 2004 betreffende de participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad*

Artikel 4

De schoolgemeenschap heeft de maatschappelijke opdracht om:

1° de organisatie, de werking van en de deelname aan de participatieorganen te bevorderen en te ondersteunen, met inbegrip van het bevorderen van een representatieve weergave van de schoolpopulatie in de samenstelling van die organen;

2° bij te dragen aan de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat.

Artikel 5

Participatierechten versterken het draagvlak van de scholen en garanderen de samenwerking van de onderwijsbetrokkenen bij het realiseren van de onderwijs- en opvoedkundige opdrachten van de scholen.

Bij de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat wordt te allen tijde rekening gehouden met de draagkracht en de mogelijkheden van de leerlingen.

Artikel 6

De uitoefening van de participatierechten doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de inrichtende macht, respectievelijk de directeur voor genomen beslissingen.

De uitoefening van de participatierechten kan niet raken aan de vrijheid van de inrichtende macht om een eigen pedagogisch project te ontwikkelen.

De uitoefening van de participatierechten heeft geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover het lokaal comité zich uitspreekt.

Artikel 15

De leden van de schoolraad hebben in functie van de uitoefening van de bevoegdheden van de schoolraad een algemeen informatierecht.

Het schoolbestuur bezorgt daartoe aan de leden van de schoolraad, samen met de vergaderagenda, alle relevante documenten. Indien tijdens of na een overleg vastgesteld wordt dat er cruciale informatie ontbrak, dan wordt de desbetreffende beslissing van het schoolbestuur opgeschort.

De schoolraad heeft ten behoeve van al het personeel, ouders en leerlingen een communicatie- en informatieplicht over hun activiteiten en standpunten en over de wijze waarop hij zijn bevoegdheden uitoefent.

Indien een schoolbestuur een overleg vraagt over een ontwerp van beslissing die de schoolorganisatie en de eigenheid van de school fundamenteel verandert, dan moeten de leden van de schoolraad eerst de geleding die ze vertegenwoordigen informeren én raadplegen.

Artikel 21

Het schoolbestuur of zijn gemandateerde legt ieder ontwerp van beslissing voor overleg aan de schoolraad voor als dat betrekking heeft op:

1° de bepaling van het profiel van de directeur;

2° het studieaanbod;

3° het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere schoolbesturen en met externe instanties;

4° de opstapplaatsen en de busbegeleiding in het kader van het door het schoolbestuur aangeboden vervoer;

5° de vaststelling van het nascholingsbeleid;

6° het beleid met betrekking tot experimenten en projecten;

7° het opstellen of wijzigen van de volgende regelingen :

a) het schoolreglement;

b) het schoolwerkplan in het basisonderwijs;

c) het beleidsplan of het beleidscontract dat de samenwerking regelt tussen de school en het centrum voor leerlingenbegeleiding;

8° de infrastructuurwerken die niet onder het toepassingsgebied vallen van artikel 26, § 1, 1°, a) en c), van de wet van 15 juni 2006 betreffende de overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten;

9° de vaststelling van de criteria voor de aanwending van lestijden, uren, uren-leraar en punten;

10° het welzijns-, veiligheids- en gezondheidsbeleid van de school ten aanzien van de leerlingen, met inbegrip van het in eigen beheer of door derden verstrekken van gezonde en evenwichtige schoolmaaltijden;

11° het beleid met betrekking tot interne kwaliteitszorg, met inbegrip van de bespreking van de resultaten van een schooldoorlichting;

12° het gelijke-onderwijskansenbeleid in het secundair onderwijs.

Artikel 22

Het schoolbestuur informeert tijdig de schoolraad over de geplande beslissingen die voor overleg zullen worden voorgelegd. Op basis daarvan bepaalt de raad zijn overlegagenda. Een schoolraad kan afzien van het recht op overleg. Het overleg heeft plaats in een gezamenlijke vergadering van het schoolbestuur of zijn gemandateerde en de schoolraad.

Het overleg leidt tot een verslag waarin alle standpunten worden opgenomen. Het schoolbestuur of zijn gemandateerde neemt een gemotiveerde eindbeslissing na het overleg of na de onderhandeling zoals bepaald in artikel 30 en brengt de schoolraad in kennis van de beslissing. Indien een schoolbestuur een overleg vraagt over een ontwerp van beslissing die de schoolorganisatie en de eigenheid van de school fundamenteel verandert, dan moeten de leden van de schoolraad eerst de geleding die ze vertegenwoordigen informeren én raadplegen zoals voorzien in artikel 15.

Wanneer een overleg niet plaatsvindt binnen een termijn van eenentwintig kalenderdagen, die ingaat de dag nadat een geplande beslissing voor overleg wordt voorgelegd, wordt het overleg geacht te hebben plaatsgevonden.

Artikel 33

Klachten inzake de niet-naleving van de bepalingen omtrent de bevoegdheden en de besluitvormingsprocedures bedoeld in artikelen 18 tot en met 22 kunnen door de schoolraad, zijn geledingen en iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

** Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.*

** Omzendbrief GD/2004/03 van 13 juli 2004 betreffende de lokale participatieregeling in het basis- en secundair onderwijs.*

5.2. Bevoegdheid

Verwerende partij stelt dat de klacht onontvankelijk is in de mate dat erin wordt aangevoerd dat ouders worden verplicht een laptop te huurkopen via de school en niet worden toegelaten een eigen laptop met dezelfde specificaties te gebruiken of zelf dergelijke laptop aan te kopen. Naar het oordeel van de Commissie is de klacht op dat punt evenwel gericht op de modaliteiten van het aanbod om via de school een laptop als verplicht gesteld leermiddel aan te schaffen, waarover de Commissie zich kan uitspreken in het kader van haar bevoegdheid inzake het aanrekenen van schoolkosten.

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangebrachte feiten en de geldende regelgeving.

5.3. Beslissing

5.3.1. *Kosteloosheid. Kostenbeperking. Kostenraming en ouderinformatie. Algemeen.*

5.3.1.1. Kosteloosheid

De grondwet waarborgt de kosteloze toegang tot het leerplichtonderwijs. Uit de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs volgt dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Dit wordt bevestigd door het Arbitragehof (thans: het Grondwettelijk Hof) in zijn arrest nr. 28/92 van 2 april 1992. De regel van de kosteloze toegang tot het onderwijs impliceert dat de basiskosten voor het verstrekken van onderwijs ten laste vallen van de publieke of private personen die het initiatief nemen om onderwijs aan te bieden. Zij kunnen daarvoor wel door de gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd worden (cf. art. 36 Codex Secundair Onderwijs).

De regel van de kosteloze toegang houdt geen recht op volledige kosteloosheid van het secundair onderwijs in. In genoemd arrest blijkt dat in de huidige stand van de regelgeving op het niveau van het secundair onderwijs de scholen van de ouders en de meerderjarige leerlingen wel een bijdrage kunnen vragen voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten en vormen van dienstverlening. Uitgesloten zijn evenwel kosten die behoren tot de basiskosten voor de organisatie van hedendaags onderwijs en een onderdeel vormen van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling.

Voor goederen en diensten waarvoor een bijdrage kan worden gevraagd mag niet meer worden aangerekend dan de kosten van de geleverde goederen of prestaties. Deze kosten moeten kunnen worden verantwoord, onder meer vanuit de eigenheid van de doelgroepen in het secundair onderwijs. De gevraagde bijdragen moeten het kenmerk behouden van een kostprijs. Dat veronderstelt enerzijds dat het gaat om door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds dat het goederen of diensten betreft die de betrokken leerling effectief heeft ontvangen.

Er moet een lijst worden opgesteld van de bijdragen die van de ouders kunnen worden gevraagd. Deze lijst moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en bij inschrijving of voor de start van het schooljaar via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld. De regeling moet ook de mogelijkheid tot het toestaan van afwijkingen vermelden. Onder afwijkingen worden specifieke maatregelen of tegemoetkomingen verstaan voor financieel minder gegoede gezinnen. Deze regeling moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld.

5.3.1.2. Kostenbeperking in het secundair onderwijs. Kostenraming en ouderinformatie.

Het secundair onderwijs mag dan niet verplicht kosteloos zijn, dit belet niet dat “passende maatregelen voor het invoeren van gratis onderwijs” voor dat onderwijsniveau behoren tot de doelstellingen van het Kinderrechtenverdrag (art. 28, § 1, b). Met haar beleid voor kostenbeperking en bevordering van gelijke kansen wil de Vlaamse Gemeenschap genoemde doelstelling van het kinderrechtenverdrag invulling geven. Het komt elke inrichtende macht toe om zich met passende maatregelen in dit gemeenschappelijk beleid in te schrijven.

Een eerste stap in de ontwikkeling van een beleid van kostenbeperking ligt op het niveau van informatie en inspraak. Zo is decretaal voorgeschreven dat de lijst van de voor de ouders te

verwachten geldelijke bijdragen voor overleg aan de schoolraad voorgelegd worden. De regelgeving waarborgt daarmee het recht van inspraak bij het beoordelen van de noodzaak of het verantwoorde karakter van bepaalde kosten en het vaststellen van de hoogte daarvan. Van dit overleg kan gebruik worden gemaakt om op school een beleid en een cultuur van kostenbeperking uit te werken en te stimuleren. Het komt de schoolraad toe om aan de achterban van de schoolraad passende informatie te verstrekken over het gevoerde overleg en het daaruit voortkomend beleid.

De bijdrageregeling wordt in het schoolreglement opgenomen. De bijdrageregeling kan uiteraard geen uitgavenposten bevatten die ten laste vallen van de instelling. Verder moet, om aan de betrachtingen van de decreetgever en de noden van de ouders te voldoen, de bijdrageregeling volledig zijn en zo nauwkeurig als bij de aanvang van het schooljaar mogelijk is. Alle redelijkerwijze te verwachten bijdragen moeten worden vermeld. Een goede regeling zal ook transparant zijn opgesteld. Dat veronderstelt onder meer dat een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen verplichte en facultatieve bijdragen en de activiteiten die daar onder horen.

De Commissie heeft in het verleden herhaaldelijk gesteld dat ook de facturatie transparant hoort te zijn, zonder daarom voor elk onderdeel tot in het laatste detail gepreciseerd te moeten zijn. Ouders die wat dat betreft vragen hebben, moeten op hun verzoek wel een gedetailleerde verantwoording kunnen ontvangen. De school dient zich zo te organiseren dat de ouders daarvoor ook terecht kunnen en correct en zakelijk geïnformeerd worden.

5.3.2. Participatie. Algemeen.

De memorie van toelichting bij het participatiedecreet gaat er van uit “dat bij een democratische samenleving een democratische schoolcultuur hoort. Alle betrokken geledingen moeten derhalve de kans krijgen deel te nemen aan het onderwijsbeleid. De voorwaarden moeten worden geschapen om de betrokkenheid van alle geledingen op diverse niveaus van het onderwijs- en schoolbeleid te vergroten” (Parl. St. VI. P. 2003-04, nr. 1955/1, 3). Het decreet creëert daartoe het orgaan van de schoolraad waarin de verschillende geledingen van de lokale onderwijsgemeenschap (personeel, ouders, lokale gemeenschap) onafhankelijk van het schoolbestuur elkaar ontmoeten. Zo worden de inzichten en betrachtingen van de afzonderlijke geledingen samengebracht in één formeel participatieorgaan. Het participatiedecreet kent de schoolraad een recht op informatie, op advies en op overleg toe. De inhoud en de draagwijdte van het recht om te adviseren en te overleggen worden in het decreet nader beschreven. Daarbij wordt ook de eindverantwoordelijkheid van het schoolbestuur erkend en bevestigd.

5.3.3. Toepassing van de principes.

De klacht is in hoofdzaak gericht tegen de invoering van het [Z] Project, waarbinnen de leerlingen van het eerste en het vierde jaar van de betrokken school worden verplicht om met ingang van 1 september 2019 een laptop aan te schaffen. De verzoekers doen in dat verband gelden dat met betrekking tot dit project geen voorafgaand overleg met de schoolraad werd gevoerd, dat leerlingen ontoelaatbaar worden beperkt in hun vrije keuze van een laptop doordat men wordt verplicht het toestel via de school te huurkopen en voor wat betreft de financiële impact van het project dat de schoolraad opnieuw niet werd geconsulteerd en nog geen bijdrageregeling werd opgesteld waardoor ouders bij de reeds lopende inschrijvingen niet correct worden geïnformeerd.

Daarnaast roepen de verzoekers nog in dat de ouders momenteel een aantal kosten worden doorgerekend die door de school zouden moeten worden gedragen.

5.3.3.1. De invoering van een laptopproject.

5.3.3.1.1. De Commissie heeft reeds in diverse uitspraken gesteld heeft dat keuzes voor een pedagogisch project en de daarmee samenhangende leermiddelen tot de autonomie en de pedagogische vrijheid van het schoolbestuur behoren. De Commissie is niet bevoegd om over die keuze op zich, de weerslag van die keuze op de onderwijsverstrekking en de onderwijskundige merites daarvan een uitspraak te doen. (zie o.a. CZB/V/KSO/2017/398; CZB/V/KSO/2016/374; CZB/KL/KSO/2012/311; CZB/V/KSO/2012/307). Aspecten die de kostenbeheersing en de participatie raken, vallen wel onder haar bevoegdheid. Aansluitend bij de genoemde uitspraken is de Commissie van oordeel dat een laptop kan worden beschouwd als een geïndividualiseerd werkmiddel. De kostprijs van dergelijke werkmiddelen kan in het secundair onderwijs ten laste kan worden gelegd van de ouders en de leerlingen.

Hieruit volgt voor de Commissie dat een school in beginsel kan bepalen dat een welbepaald type laptop voor haar een verantwoord leermiddel uitmaakt, waarvan zij de aanschaf verplicht kan voorschrijven.

Het opleggen van de verplichting om over een laptop te beschikken en het doorrekenen van de prijs daarvan bij een aanbod om die laptop via de school aan te schaffen, veronderstelt dan wel dat de school de daartoe geëigende procedure volgt. Dit betekent dat die verplichting in het schoolreglement is vermeld en dat de kost ervan in de bijdrageregeling (die een onderdeel vormt van het schoolreglement of een bijlage is bij dat reglement) moet worden opgenomen, en dat hierover voorafgaand overleg is in de schoolraad.

5.3.3.1.2. De invoering van de verplichting om over een laptop te beschikken houdt een wijziging aan het schoolreglement in en dient bijgevolg op grond van art. 21,7°,a) van het participatiedecreet van 2 april 2004 voor overleg aan de schoolraad te worden voorgelegd. Waar de verzoekers inroepen dat in casu de schoolraad eerst werd geraadpleegd nadat de invoering van het project reeds als vaststaand feit aan de ouders was gecommuniceerd, stelt de verwerende partij dat nog geen eindbeslissing werd genomen. De raad van bestuur zou op 17 juni 2019 haar definitieve goedkeuring hechten aan het project.

De Commissie stelt vast dat het project, dat vanaf 1 september 2018 in een eerste fase als pilootproject in 2 studierichtingen van het vijfde jaar wordt opgestart en voor de leerlingen van het eerste en vierde jaar vanaf 1 september 2019 de verplichte aanschaf van een laptop voorschrijft, aan bod komt op 12 juni 2018 op de raad van bestuur van het schoolbestuur, die verdere berekeningen en budgettaire informatie vraagt om de haalbaarheid te kunnen beoordelen. Terwijl het project blijkens de voorgelegde verslagen van de raad van bestuur in de loop van het schooljaar 2018-2019 verder wordt uitgewerkt en geconcretiseerd, en vrij snel in een voorlopige versie zou zijn toegelicht aan het personeel op een personeelsvergadering en een LOC-vergadering en aan de oudervereniging, komt het een eerste keer aan bod in de schoolraad op 16 oktober 2018. Waar het project daar zou ter sprake zou zijn gekomen in het kader van het schoolwerkplan 2018-2019, wordt het evenwel nergens vermeld in het verslag van de vergadering. Uit geen enkel gegeven blijkt dat het op dat moment reeds voorwerp van overleg heeft uitgemaakt.

Op 5 februari 2019 is het project dan voorwerp van een infomoment voor de ouders van de leerlingen van het derde jaar. De verzoekers wijzen er terecht op dat in de communicatie daaromtrent geen voorbehoud wordt gemaakt met betrekking tot de invoering op 1 september 2019 voor de leerlingen van het eerste en het vierde jaar van de verplichting tot aanschaf van een laptop, die door de school zal worden aangeboden via een huurkoopformule op 36

maanden (zie bijlage 2 bij de klacht: uitnodiging 19 december 2018 en folder voor ouders en leerlingen). Dat kan de vraag doen rijzen of de schoolraad, toen die op 26 februari 2019 voor het eerst de kans werd geboden zich over het project in zijn volledigheid uit te spreken, al dan niet niet voor een voldoende feit stond.

Uit het voorgelegde dossier blijkt dat het laptopproject is geëvolueerd en werd bijgesteld naar aanleiding van bemerkingen die werden gemaakt tijdens de bespreking ervan op de schoolraad. Het verslag van de schoolraad van 26 februari 2019 maakt melding van een reeks vragen en bezorgdheden die men wenst in aanmerking genomen te zien bij de definitieve uitwerking van het project. Dat blijkt geleid te hebben tot een aangepaste versie van het project die werd gepresenteerd op de schoolraad van 21 mei 2019 en waarin wordt ingegaan op de punten waaromtrent door de schoolraad opmerkingen waren gemaakt (vb. meebrengen eigen toestel, gebruik lockers in functie van veiligheid, herstellingen buiten garantie). Het verslag van de schoolraad van 21 mei, zoals dit werd voorgelegd aan de Commissie, toont aan dat het project opnieuw werd besproken, dat een aantal bijkomende vragen door de directie werden beantwoord, en bevat niettegenstaande de vermelding dat één van de aanwezige verzoekers niet akkoord gaat met het project de conclusie dat de aanwezigen hun vertrouwen in de school uitspreken om het project verder uit te rollen in september 2019. De verwerende partij voegt daaraan toe dat dit verslag aan bod zal komen op 17 juni 2019 tijdens de vergadering van de raad van bestuur, die op dat moment over de definitieve organisatie van het project zal beslissen. Volgens de Commissie blijkt uit deze gegevens dat hoewel de communicatie naar de ouders begin februari 2019 op zich een onomkeerbare beslissing deed vermoeden, er de facto wel degelijk een participatieproces heeft plaatsgevonden waarbinnen de schoolraad zijn rol heeft kunnen uitoefenen en na een daaruit voortvloeiende evolutie van het project heeft aangegeven dat ermee kon worden doorgegaan. Daarbij voegt zich het gegeven dat in de voorgelegde verslagen van de schoolraad nergens naar voren komt dat leden van de schoolraad naar aanleiding van de bespreking van het project hebben te kennen gegeven zich in hun rechten miskend te weten. Voor zover als nodig merkt de Commissie tot slot nog op dat het decretaal voorgeschreven overleg geen afbreuk doet aan de eindverantwoordelijkheid van het schoolbestuur.

In deze omstandigheden ziet de Commissie dan ook geen reden om te besluiten dat met betrekking tot de invoering van het laptopproject als dusdanig de overlegbevoegdheid van de schoolraad niet werd nageleefd.

5.3.3.1.3. De verzoekers voeren aan dat de schoolraad evenmin werd geconsulteerd met betrekking tot de financiële impact van het laptopproject.

Zoals hoger gesteld dient de kost van verplicht gestelde leermiddelen die via de school worden aangeboden te worden vermeld in de bijdrageregeling, die als onderdeel van het schoolreglement voor overleg aan de schoolraad moet worden voorgelegd.

De Commissie stelt vast dat waar bij de voorstelling van het project tijdens de schoolraad van 26 februari 2019 enkel nog maar sprake was van een richtprijs, er tijdens de schoolraad van 21 mei 2019, toen inmiddels door het schoolbestuur de voorkeur was gegeven aan het aanbod van de firma Signpost, wel gedetailleerde informatie voor bespreking werd voorgelegd. Het aangepaste voorstel van het project dat werd gepresenteerd, bevat de kostprijs van het toestel binnen zowel een aankoop- als een huurkoopformule, met daarbij eveneens de financiële voorwaarden waaronder het toestel na 36 maanden kan worden behouden dan wel teruggegeven.

Kan daarmee vastgesteld worden dat de kostprijs van de laptop wel degelijk aan bod is gekomen op de schoolraad van 21 mei, dan is het de Commissie onduidelijk of dat ook het geval is voor de opname van die kostprijs in de bijdrageregeling in haar geheel. Het verslag van de vergadering vermeldt wat dat betreft enkel een nieuwe regeling inzake de spreiding van de facturen, bevat bij wijze van voorbeeld de totaalbedragen van de verwachte kost voor

de leerjaren 1A en 1B en geeft aan langs welke weg de kostenramingen aan de leerlingen zullen worden meegedeeld. Uit niets blijkt evenwel dat de schoolraad zich heeft kunnen uitspreken over gedetailleerde bijdrageregelingen per leerjaar. Kan worden aangenomen dat specifiek voor wat betreft de kosten rechtstreeks verbonden aan de verplichte aanschaf van de laptop op 21 mei 2019 het vereiste overleg met de schoolraad heeft plaatsgevonden, dan rijst voor het overige van de bijdrageregeling op dit moment de vraag naar de rechtmatige totstandkoming ervan.

5.3.3.1.4. Een wijziging aan het schoolreglement en de daarin vervatte bijdrageregeling dient niet enkel voorwerp te zijn van voorafgaand overleg met de schoolraad, maar dient daarnaast, wil zij bindend zijn voor de ouders, passend en tijdig te worden meegedeeld. De Commissie wijst op de decretale voorwaarden voor het meedelen en afdwingbaar maken van wijzigingen aan het schoolreglement (art. 111, §1bis, 2° en 4° Codex Secundair Onderwijs). Daaruit blijkt dat een wijziging aan het reglement vóór 1 september aan de ouders moet meegedeeld zijn wil het voor het daaropvolgend schooljaar uitwerking hebben. Ouders moeten voor de aanvang van het schooljaar op de hoogte zijn van de verplichtingen die ze op zich nemen en daarbij rust op de school een actieve informatieplicht.

Dat het voorliggende project een erg ingrijpende weerslag heeft op het school- en studielevens van de leerlingen en op het kostenplaatje voor de ouders, versterkt de nood aan tijdige informatie die ouders moeten toelaten met kennis van zaken over de al dan niet (her)inschrijving te kunnen beslissen. De verwerende partij verwijst naar de gevoerde communicatie omtrent het project tijdens de infoavond van 15 maart 2019 en de openschooldag op 28 april 2019 voor nieuwe leerlingen en tijdens het infomoment op 5 februari 2019 voor de ouders van de leerlingen van het derde jaar. Dat neemt uiteraard niet weg dat de definitieve gegevens van het project volgens de bepalingen van voormeld art. 111, §1bis moeten worden meegedeeld. De Commissie voegt daaraan toe dat het gegeven dat een school bij de inschrijving van leerlingen het op dat moment geldende schoolreglement voorlegt, op zich niet strijdig is met de decretale bepalingen, voor zover ouders bij die gelegenheid maximaal worden geïnformeerd over te verwachten wijzigingen en een aangepast schoolreglement dan wel wordt meegedeeld overeenkomstig art. 111, §1bis.

De Commissie wijst er in dit verband verder nog op dat de bijdragereling in het schoolreglement transparant hoort te zijn. Dat houdt in dat ouders met betrekking tot het voorliggende project een realistisch beeld krijgen van alle uitgaven die dit met zich meebrengt. Daarbij wenst de Commissie haar bezorgdheid uit te drukken over en blijvend aandacht te vragen voor het risico dat kosten die voorheen in de school werden gemaakt dreigen te verschuiven naar de thuissituatie.

5.3.3.1.5. Waar de verzoekers aanvoeren dat de school hen op een ontoelaatbare wijze beperkt in hun vrije keuze van een laptop, overweegt de Commissie het volgende.

De Commissie herhaalt dat een school mits naleving van de voormelde procedure binnen haar pedagogische vrijheid een welbepaald type laptop als verplicht leermiddel kan voorschrijven. Indien de school de ouders en de leerlingen een aanbod doet om die laptop via de school aan te schaffen, dan geldt volgens de Commissie evenwel het principe dat vrijwilligheid daarbij de regel is. De Commissie heeft bij herhaling gesteld dat bij een schoolaanbod van studiemateriaal ouders de vrijheid behouden om het materiaal dat op de vrije markt voor handen is, op eigen initiatief aan te schaffen (zie bijv. CZB/V/KSO/2017/398; CZB/V/KSO/2016/379; CZB/V/KSO/2012/307).

In voorliggend dossier stelt de Commissie vast dat uit het aangepaste projectvoorstel zoals dat aan bod kwam op de schoolraad van 21 mei 2019, blijkt dat ouders voor de aanschaf van de voorgeschreven laptop niet beperkt worden tot de mogelijkheid van de via de school

aangeboden huurkoop- of aankoopformule: waar de leerlingen van het eerste jaar identiek hetzelfde toestel met minimaal dezelfde specificaties ook elders mogen aankopen, geldt voor de leerlingen van het vierde jaar tijdens een overgangsperiode voor de volgende 3 jaar dat het meebrengen van een toestel met minimaal dezelfde specificaties volstaat. In zijn huidige vorm strookt het project dan ook met het standpunt van de Commissie dat inzake een schoolaanbod van studiemateriaal de vrijwilligheid moet gegarandeerd worden.

5.3.3.2. Kosten ten laste van de school.

De verzoekers voeren aan dat hen een reeks kosten worden aangerekend die basiskosten uitmaken en door de school zouden moeten worden gedragen.

5.3.3.2.1. De school rekent jaarlijks 15 euro aan onder de rubriek ‘Bijdrage informaticagebruik’. Waar in het verweerschrift wordt aangevoerd dat deze kost betrekking heeft op softwarelicenties, wordt daar ter zitting aan toegevoegd dat hier ook de kost voor het gebruik van Smartschool onder wordt gevat.

Voor wat Smartschool betreft, verwijst de Commissie naar volgende overwegingen in de beslissing CZB/KL/KSO/2011/288:

“Smartschool is een communicatiesysteem dat zowel school/leerkrachten en ouders/leerlingen tot voordeel strekt. Dit communicatiesysteem behoort wezenlijk tot de organisatie van onderwijs en vormt een onderdeel van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling. De daarvoor te maken kosten zijn te beschouwen als basisuitgaven waarvoor de instellingen zelf moeten instaan en waarin de overheid tussenkomt door een werkingsbudget toe te kennen. Dezelfde overwegingen gelden voor het gebruik van internet.”

De Commissie stelt vast dat haar geen elementen worden voorgelegd die haar toelaten in voorliggende dossier tot een andersluidend oordeel te komen.

Inzake de aangehaalde softwarelicenties, wijst de Commissie erop dat software die tot de basisuitrusting van elke school behoort, die de school zelf moet bekostigen en waarin de overheid tussenkomt door een werkingsbudget toe te kennen, niet aan individuele leerlingen kan worden aangerekend (CZB/V/KSO/2007/161, CZB/V/KSO/2010/273, CZB/KL/KSO/2011/288; CZB/V/KSO/2012/307; CZB/V/KSO/2015/359).

In de mate het zou gaan om software die als verplicht gesteld leermiddel kan worden beschouwd, kan de kostprijs ervan maar worden aangerekend op voorwaarde dat het om individualiseerbare leermiddelen en kosten gaat. Om van een individualiseerbaar leerinstrument te kunnen spreken, moet het gebruik ervan voldoende geïndividualiseerd verlopen: bijvoorbeeld via een individuele account per leerling (zie het standpunt van de Commissie m.b.t. het softwarepakket Academic Software: CZB/V/KSO/2016/379; CZB/V/KSO/2016/359). Een bijdrage voor software bestemd voor globaal gebruik daarentegen heeft geen verband met een individualiseerbare dienstverlening en kan bijgevolg niet gevraagd worden.

Nu de verwerende partij niets naar voren brengt dat erop wijst dat de gevraagde bijdrage betrekking heeft op software die als individualiseerbaar leerinstrument kan worden beschouwd, is de Commissie van oordeel dat de aangerekende kost van 15 euro voor ‘informaticagebruik’ een basiskost voor het organiseren van onderwijs betreft die door de school zelf moeten worden gedragen en op de werkingsmiddelen kan worden aangerekend.

5.3.3.2.2. De school rekent jaarlijks 1 euro aan voor een studentenpas. Ter zitting stelt de verwerende partij dat het een kaart betreft die men gratis ontvangt en vervolgens laat bedrukken.

Naar aanleiding van de vraag of scholen een bijdrage kunnen vragen voor een leerlingenkaart die ze gratis ontvangen en nadien zelf bewerken (bv. door er gegevens van de leerling of codes op aan te brengen), heeft de Commissie eerder het volgende advies uitgebracht:

“Het personaliseren met de gegevens van de leerling of het aanbrengen van codes komt erop neer dat de school de leerlingenkaart voor leerlingenadministratie gebruikt. De Commissie meent dat in dat geval het gebruik van die kaart kadert in de administratieve organisatie van een school en niet als een dienstverlening ten aanzien van de leerlingen en de ouders kan worden gezien. Het is een onderdeel van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde en gesubsidieerde onderwijsinstelling. De daarvoor te maken kosten zijn te beschouwen als basisuitgaven waarvoor de instellingen zelf moeten instaan en waarin de overheid tussenkomt door een werkingsbudget toe te kennen.” (zie CZBV/KSO/2013/319)

De Commissie stelt vast dat haar geen elementen worden voorgelegd die haar toelaten in voorliggende dossier tot een andersluidend oordeel te komen. Het eerder ingenomen standpunt wordt dan ook integraal hernomen. Het betreft een basisuitgave waarvoor de school zelf moet instaan.

5.3.3.2.3. De school rekent jaarlijks 3 euro aan voor de oudervereniging.

De Commissie heeft eerder gesteld dat aan ouders een vrijwillige bijdrage kan gevraagd worden voor een oudervereniging, een organisatie die niet direct betrokken is bij het onderwijs zelf. De bijdrage is facultatief en ouders zijn niet verplicht om ze te betalen. (zie CZB/V/KSO/2008/195)

5.3.3.2.4. Volgens de verzoekers heeft een groot deel van de aangerekende kosten voor kopieën betrekking op examenkopieën en administratieve documenten. Luidens het verweer betreft het evenwel enkel kopieën die worden gebruikt in de lessen. De Commissie stelt vast niet over enig stuk te beschikken dat de bewering van de verzoekers kan staven.

Het voorgaande neemt niet weg dat de Commissie het aangewezen acht te wijzen op hetgeen zij eerder heeft overwogen omtrent de hoge kosten voor kopieën, de wijze van aanrekenen ervan en het recht op verantwoording in hoofde van de ouders:

-“...

Verder wijst de Commissie er op dat een factuur voor fotokopie altijd een factuur voor reëel gemaakte kosten moet zijn. Fotokopie voor de leerlingen kan geen bron zijn van aanvullende inkomsten.

De ouders en leerlingen mogen van de school een beleid van transparante informatie over de aangerekende kosten voor didactisch materiaal verwachten, in het bijzonder ook voor fotokopieën. De eerste stap daarin is de informatie die aan de schoolraad verstrekt wordt.

De schoolraad heeft vooreerst recht op inzage in de berekening op basis waarvan de eenheidsprijs voor fotokopieën wordt vastgesteld. Ook het beleid dat gevoerd wordt om onverantwoord kopiëren te vermijden kan in de schoolraad ter sprake komen.

Het overleg in de schoolraad moet uitlopen op het opstellen van een lijst van door de ouders te verwachten bijdragen. Het is aangewezen dat de school, op basis van de ervaring uit de voorgaande jaren daarin ook een raming geeft van de te verwachten hoeveelheid fotokopieën. Alleen zo kunnen de ouders zich een benaderend beeld vormen van de omvang van de bedragen die daarvoor zullen worden gevraagd.

De tweede stap in de informatie bestaat in het overhandigen van de bijdragelijst aan de individuele ouders bij het begin van het schooljaar, zoals decretaal is voorgeschreven. De school zal zelf oordelen of het wenselijk is om daar een korte toelichting bij op te nemen over de werkwijze die in de school gevolgd wordt om het gebruik van fotokopieën ten behoeve van de leerlingen te registreren en aan te rekenen.” (CZB/KL/KSO/2010/262; zie ook: CZB/KL/KSO/2011/288; CZB/KL/KSO/2012/315)

-“De ouders hebben, zoals eerder gepreciseerd, op hun vraag recht op een verantwoording van het feitelijk aangerekend bedrag voor fotokopieën. Dit is niet mogelijk zonder een met zorg opgezet systeem van registratie van wat op vraag van wie en voor wie wordt gekopieerd. Met een beroep op moderne informatica moet een dergelijke registratie niet tot een onredelijke administratieve overlast verworden. Een zorgvuldig beleid wat dat betreft maakt het niet alleen mogelijk een concrete factuur voor de ouders transparant te verantwoorden. Het is ook naar de leerkrachten en andere medewerkers toe een bijzonder geschikt instrument om ieders medewerking te verkrijgen aan het beleid om tot een verantwoord gebruik van de fotokopie op school te komen.” (zie CZB/KL/KSO/2009/245b en CZB/KL/KSO/2011/288)

De Commissie roept de school op om naar aanleiding van de voorliggende klacht, waaruit blijkt dat bij de verzoekers rond het aanrekenen van kopieën heel wat onduidelijkheid heerst, na te gaan welke stappen zij nog kan zetten in het transparant maken van de berekening van de kopieën.

Daarnaast zijn de door de verzoekers aangehaalde aantallen van de aangerekende kopieën (300-400 kopieën ‘lesmateriaal; 1150 extra kopieën verdeeld over alle vakken) naar het oordeel van de Commissie erg hoog. De Commissie dringt er bij de school op aan haar beleid inzake het gebruik van fotokopieën kritisch tegen het licht te houden en herhaalt haar oproep om het onverantwoord kopiëren te vermijden.

5.3.4. De Commissie komt tot volgende beslissing:

Over het voorliggende laptopproject als dusdanig en het financiële aspect ervan heeft naar het oordeel van de Commissie een overleg met de schoolraad plaatsgevonden overeenkomstig het participatiedecreet. De Commissie stelt op dit moment wel de vraag naar de rechtmatige totstandkoming voor het overige van de bijdrageregeling, nu de schoolraad zich daaromtrent nog niet heeft uitgesproken.

Verder strookt het project in zijn huidige vorm met het standpunt van de Commissie dat inzake een schoolaanbod van studiemateriaal de vrijwilligheid moet gegarandeerd worden.

De onderdelen 1 t.e.m. 3 van de klacht zijn niet gegrond.

De gevraagde bijdragen voor informaticagebruik, een studentenpas en de oudervereniging hebben betrekking op kosten die niet door de school kunnen worden doorgerekend. Het vierde onderdeel van de klacht is gegrond.

5.4. Sanctieregeling

Artikel VII.5 codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016 bepaalt dat de Commissie, wanneer zij oordeelt dat een klacht gegrond is, kan beslissen om een gedeeltelijke terugbetaling van de werkingsmiddelen van de betrokken school op te leggen. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van deze werkingsmiddelen en kan er niet toe leiden dat het aandeel in de werkingsmiddelen dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn.

Deze sanctie wordt slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen bij de Vlaamse regering verstreken is.

Voorafgaandelijk aan het opleggen van een sanctie nodigt de Commissie het betrokken schoolbestuur uit om de bestreden rechtshandeling in te trekken of te herzien of in een passende genoegdoening te voorzien.

De Commissie nodigt de verwerende partij uit om haar binnen de 3 maanden na de ontvangst van deze beslissing voor wat betreft het onderdeel van de klacht dat gegrond wordt bevonden, mee te delen hoe zij aan de beslissing van de Commissie gevolg heeft gegeven of plant te geven. De Commissie gaat ervan uit dat verwerende partij de aanbevelingen van de Commissie zal opvolgen en oordeelt dat er vooralsnog geen aanleiding is tot het opleggen van een sanctie.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de tweede dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, bij aangetekend schrijven een beroep bij de Vlaamse Regering, in de persoon van de Minister van Onderwijs, ingesteld worden (met een afschrift aan het secretariaat van de Commissie).

Brussel, 27 mei 2019

Frederik Stevens
Waarnemend secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter